

Вдосконалення виховного процесу у вузі

Т.П.ДЕМИДЕНКО

Харківська національна академія міського господарства

Питання вдосконалення виховного процесу у вузі й пошук найбільш ефективних шляхів для досягнення його кінцевої мети – формування особистості майбутнього фахівця, в останні роки надзвичайно актуальні. Фахівець сьогодні повинен добре орієнтуватися в різноманітності технологій, мати свою думку й уміти відстоювати її, правильно оцінювати свої можливості, бути готовим до прийняття відповідальних рішень. Суперечливі й складні соціально-економічні, політичні й культурно-історичні процеси, що відбуваються в нашій країні, висунули ряд проблем, важливість і гострота яких стали очевидними у виховній роботі вузів.

Одна з головних цілей полягає в тому, щоб за допомогою різних форм навчання й виховання підготувати студента до плідної творчої участі в житті суспільства. Людина повинна не тільки адаптуватися до стрімких соціальних змін, але й уміти практично оцінити що відбувається й намітити шляхи подальших перетворень. У цих умовах робота зі становлення й розвитку особистості молоді розглядається як один із пріоритетних напрямків діяльності вузу, що виконує наступні соціально значимі функції: гуманістичну (орієнтація на загальнолюдські цінності й право вільного розвитку людини), соціокультурну (допомога в оволодінні культурою свого народу в різноманітні зв'язки з національними культурами інших народів і світовою культурою в цілому), соціально-адаптивну (сприяння людині в успішній адаптації до навколишнього середовища, а також у підготовці до професійної діяльності), соціально-мобільну (зміна статусно-рольової форми взаємодії людини з оточуючими його людьми, знаходження їм нового статусу), інноваційну (відновлення арсеналу знань і способів діяльності людини, формування його базисних орієнтирів у науково-дослідній діяльності), соціально-інтеграційну (включення людини до інтеграційно-освітньої й науково-виробничої діяльності; передача досвіду інтеграції навчальних, наукових і практичних знань і вмінь; розкриття потенційних можливостей даного процесу), прогностичну (змістовне розкриття сутності майбутньої професії, стабілізація потреби людини в її одержанні; розкриття перспективи її професійного розвитку й особистісного росту). Ці функції реалізуються через різні форми спілкування викладачів зі студентами. Воно може бути: групове - індивідуальне, формальне - неформальне, аудиторне - позааудиторне. Ефективність спілкування багато в чому залежить від того, на якій основі здійснюється це спіл-

кування: вільне або змушене, добровільне або примусове, безсистемне або цілеспрямоване й т.і. Специфіка виховної роботи пов'язана з тим, що вона здійснюється як у навчальний, так і у вільний від навчання час, у рамках якого студент вільно вибирає той або інший вид занять. Необхідність розробки концепції виховання у вузі обумовлена потребами відновлення змісту виховної роботи, упорядкування стихійної соціалізації учнівської молоді, а також вимогами чергового етапу реформування системи освіти. Її актуальність підтверджена й результатами конкретно-соціологічних досліджень з всіляких питань, включаючи відношення студентів до моральності, стан злочинності серед учнівської молоді, основні форми проведення дозвілля і т.і.

Виховання повинне орієнтуватися на те, щоб його суспільний зміст не нав'язувався індивідові ззовні у вигляді норм, приписів, правил і заборон, а сприймалося їм зацікавлено. Високий науковий рівень і всебічність професійних знань і вмінь випускника вищої школи можуть бути досягнуті й реалізовані в складному світі інформаційного суспільства тільки завдяки високій духовно-моральній культурі й цивільній зрілості фахівця. Якщо ми розглядаємо виховання у вузі як процес прилучення студентської молоді до високої культури соціальної самореалізації, то тим самим ми порушуємо питання про конкретне соціальне виховання майбутнього фахівця, що означає принципову спрямованість виховання на розвиток суспільної індивідуальності. Акцент тут ставиться більшою мірою на "індивідуальному", чим на "суспільному", тобто на індивідуальність як вирішальний факт соціального життя.